
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

התפתחות והתבגרות - 34371

תאריך עדכון אחרון 03-11-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי הוראה - תעודת הוראה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א' או / ו ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים/הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר ג'ודי קוהאן
קבוצה ב, ד"ר ג'ודי קוהאן-מס

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: judy.kohan@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ראשון לפי תיאום מראש

מורי הקורס:
גב עפרה מוק,
ד"ר ג'ודי קוהאן

תאור כללי של הקורס:

קבוצה א: הקורס יעסוק בנושאים מרכזיים בפסיכולוגיה התפתחותית הרלוונטיים לשדה החינוכי, בדגש על גיל ההתבגרות. במהלך הקורס יוצגו תאוריות פסיכולוגיות (החל מפרויד, אריקסון, ועד להתייחסות בת זמננו) הנוגעות להתפתחות אנושית על היבטיה הרגשיים, החברתיים והקוגניטיביים. זאת, מתוך התייחסות למעגלי החיברות השונים המקיפים את הילד, והשפעתם על התנהגותו וגדילתו- מינקות ועד לשלבי ההתבגרות.

ינתן מקום מרכזי לתקופת ההתבגרות ולהבנת יחסי המתבגר עם סביבתו, תוך מיקוד בשאלות המרכזיות של גיל ההתבגרות: התפתחות המיניות, חיפוש הזהות, מורטוריום ומשמעויותיו, קונפליקט תלות-עצמאות, גורמי סיכון והתנהגויות סיכון, והקשר בין המתבגר לסביבתו. בעיבוד הנושאים יושם דגש על חיבור בין תאוריה לפרקטיקה, בדרך סדנאית ואישית, תוך דיאלוג קבוצתי. זאת, במטרה להעמיק ולהפנים באופן משמעותי את הבנת החומר התיאורטי מתוך ההתנסות האישית.

קבוצה ב: במהלך הקורס נעסוק בתיאוריות ומושגים הקשורים להשפעות של הביולוגיה, קוגניציה, אישיות, משפחה, קבוצת השווים בית ספר ותרבות. למרות שקורס זה נותן דגש על התפתחות נורמטיבית, ידונו בו גם סיכונים ובעיות של גיל ההתבגרות והבגרות המוקדמת. דגש מיוחד יושם על דיון בסוגיות ודילמות מורכבות הקשורות לגיל זה.

מטרות הקורס:

- קבוצה א: 1. היכרות עם תאוריות פסיכולוגיות מרכזיות ומושגים מרכזיים הקשורים לתהליכים התפתחותיים, רגשיים וחינוכיים של הילד
- רכישת כלים תיאורטיים ומונחים בסיסיים להבנה של תהליכי למידה והתפתחות של ילדים ויישומם לשדה החינוכי
- היכרות עם הגישות התאוריות השונות ומושגים מרכזיים בעולמם של מתבגרים
- הבנת הדילמות והקונפליקטים של הילד והמתבגר מול עצמו ומול סביבתו, תוך דיון בדרכי התמודדות יעילות.

קבוצה ב: הכרה והבנה של תהליכים בהתפתחות אישית בתקופת ההתבגרות

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לתאר את מאפייניו של גיל ההתבגרות

לנתח התנהגויות שונות המאפיינות גיל זה

לזהות את הקשיים המאפיינים מתבגרים.

לבצע אינטגרציה של ההשפעות של הביולוגיה, קוגניציה, אישיות, משפחה, קבוצת השווים בית ספר

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות, דיונים ולמידת עמיתים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. התפתחות בגיל ההתבגרות בהקשר היסטורי
2. הבסיס הביולוגי, גיל ההתבגרות, מוח והתנהגות
3. התפתחות קוגניטיבית בגיל ההתבגרות
4. הקשר תרבותי והתפתחות המתבגר
5. מגדר ותפקידים מגדריים בהתבגרות
6. העצמי וזהות במהלך ההתבגרות
7. יחסי משפחה בהתבגרות
8. חברים וקבוצת השווים בגיל התבגרות
9. אהבה ומיניות ב10. בית ספר, עבודה וקריירה גיל ההתבגרות
11. תקשורת וסוציאליזציה
12. בעיות והפרעות שונות

חומר חובה לקריאה:

קבוצה א

גרופר, ע., סלקובסקי, מ. ורומי, ש. (2014) ילדים ומתבגרים במצבי סיכון: הגדרות, התפתחויות ודרכי התערבות. בתוך: גרופר, ע., ורומי, ש. (עורכים). ילדים ומתבגרים במצבי סיכון בישראל. כרך א: תמונת מצב של התחום ותוכני ליבה. ת"א : מכון מופ"ת. עמ' 19-52.

סרוף, א. (2004). התפתחות הילד טבעה ומהלכה (2004). האוניברסיטה הפתוחה. כרך שני, פרק 13, עמודים 622-627

פלום, ח (1995). מתבגרים בישראל: הבטים אישיים, משפחתיים וחברתיים. אבן יהודה: רכס. עמ' 123-145

פרויד, א. (1977) האני ומנגנוני ההגנה. תל אביב: דביר. פרקים י"א- י"ב.

רוזמן, מ', קלינגמן, נ' ותכון, פ' (1997). כישורי חיים - ניתוח זהות אישית בקבוצות ילדים ומתבגרים. תל-אביב: רמות.

שולמן, ש. (1995). יחסים חברתיים ומשימות התפתחותיות בגיל ההתבגרות. בתוך ח. פלום (עורך), מתבגרים בישראל: היבטים אישיים, משפחתיים וחברתיים (עמ' 80-61). רכס

Allen J. P. (2008). *The Attachment System in Adolescence*. In Cassidy & P.R. Shaver (Eds.) *Handbook of Attachment: Theory, Research, and Clinical Applications* (pp. 419- 435). New York: Guilford Press

Ben-Zur H. & Reshef-Kfir Y. (2003) Risk taking and coping strategies among Israeli adolescents. *Journal of Adolescence*, 26, 255-265

Blos, p. (1979) "second individuation process". In *The Adolescent passage: developmental issues*. New York: International press. pp. 141-170

Kroger, J. (2006). *Identity development: Adolescence through adulthood*. Sage publications. pp 206-226.

Reyna, V. F., & Farley, F. (2006). *Risk and rationality in adolescent decision making implications for theory, practice, and public policy*. *Psychological science in the public interest*, 7(1), 1-44.

Tolman, D. L., & McClelland, S. I. (2011). *Normative sexuality development in adolescence: A decade in review, 2000–2009*. *Journal of Research on Adolescence*, ..242-255 ,(1)21

קבוצה ב

Arnett, J. (2014)

Adolescence and emerging adulthood: a cultural approach. Fifth Edition. Pearson Education Limited.

Serafini, T.; Rye, B.; Drysdale, M. (2013) *Taking Sides: Clashing Views in Adolescence*. Third Edition. Boston, MA: McGraw-Hill.

חומר לקריאה נוספת:

קבוצה א:

זיו, א. (1994) הגיל הלא רגיל. תל אביב: פפירוס.

כ"ץ, ע. (1999). אוף, גוזל. יחסי הורים ומתבגרים. הוצאת מודן ת"א. עמ' 133-158

ליבליך, ע. (2001). מתבגרים בעולם פתוח. בתוך: ח. דויטש (עורך). חברה והתבגרות. ירושלים,

ישראל: מכון סאמיט

למיש, ד., וריב"ק, ר. (2007). האינטרנט בחיי מתבגרים - פאניקה מוסרית?. בתוך: ילדים ישראליים

גולשים. בחסות איגוד האינטרנט הישראלי ובסיוע מכון נטוויז'ן לאינטרנט

מוס, ר. (1988). "המסקנות המשתמעות מן התאוריה של אריקסון על התפתחות הזהות". בתוך:

תאוריות על גיל ההתבגרות. תל אביב: ספרית הפועלים. עמ' 66-80, 97-100.

מיטשל, ס.א. ובלאק, מ.ג. (2006). "זיגמונד פרויד והמסורת הפסיכואנליטית הקלאסית". בתוך: פרויד

ומעבר לו. תל אביב: תולעת ספרים. עמ' 47-71.

מייזלס, ע. (2001). יחסי הורים ומתבגרים בישראל עם המעבר לגיל ההתבגרות. מגמות, מ"א

סולברג, ש. (2007). פסיכולוגיה של הילד והמתבגר. ירושלים: הוצאת מגנס

קבוצה ב:

Albert, D. Chein, J, & Steinberg, L. (2013) *The teenage brain: Peer influences on adolescent decision making*. *Current Directions in Psychological Science*, 22 (2),

114-120

Larson, R.W. (2011) *Positive development in a disorderly world*. *Journal of Research on Adolescence*, 21, 317-334.

Arnett, J.J. (2002) *The Psychology of globalization*. *American Psychologist*, 57, 774-783

Perry, D.G. & Pulleti R.E. (2011) Gender and adolescent development. *Journal of research on Adolescence*, 21(1), 61-74

Sidanius, J., Van Laar, C. Levin, S. & Sinclair, S. (2004) Ethnic enclaves and the dynamics of social identity on the college campus: the good, the bad and the ugly. *Journal of personality and social psychology*, 87, 96-110

Fuligni, A.J. & Masten, C.L. (2010) Daily family interactions among adults from Latin American, Filipino, East Asia, and European backgrounds. *International journal of behavioral development*, 34, 491-499

-Davis, K. (2010) Friendship 2.0: Adolescents' experience of belonging and self disclosure online. *Adolescence*, 35, 1527-1536.

Bergman, H.R., Malik, N.M., Page, M.J., Makynen, E. & Lindhahl, K.M. (2013) Identity profiles in lesbian, gay and bisexual youth: the role of family influences. *Journal of youth and adolescence*, 42, 417-430.

Sanchez, B., Esparza, P., Colon, Y. & Davis, K.E. (2010) Trying to make it during the transition from high school: the role of family obligation attitudes and economic context for Latino emerging adults. *Journal of Adolescence Research*, 25, 858-884.

Manago, A.M., Taylor, T. & Greenfield, P.M. (2012) me and my 400 friends: the anatomy of college students' Facebook networks, their communication patterns and well-being. *Developmental Psychology*, 48, 369-380.

Raudino, A., Fergusson, D.M., Horwood, J.L. (2013) the quality of parent/child relationships in adolescence is associated with poor adult psychosocial adjustment. *Journal of Adolescence*, 36, 331-340.

מרכיבי הציון הסופי :

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 80 %
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
20 %

מידע נוסף / הערות:

אין